

## 12 เรื่องเล่า 12 เรื่องเรา คนนครนครปฐม

<p>1) องค์พระปฐมเจดีย์</p> <p>เดือน มกราคม</p> <p>แหล่งเรียนรู้ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร <a href="https://maps.app.goo.gl/4hbHaVS6LfavfbMC7">https://maps.app.goo.gl/4hbHaVS6LfavfbMC7</a></p>	<p>วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ และเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระโคตมพุทธเจ้า ลักษณะเป็นพระเจดีย์ใหญ่ รูปประฆังคว่ำ ปากผายมหึมา โครงสร้างเป็นไม้ซุงรัดด้วยโซ่เส้นมหึมาก่ออิฐถือปูน ประดับด้วยกระเบื้องปูทับ มีวิหาร 4 ทิศ กำแพงแก้ว 2 ชั้น เป็นที่เคารพสักการบูชาของบรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วโลก</p> <p>พระปฐมเจดีย์ เดิมเรียกว่า ‘พระธมเจดีย์’ มีฐานะเป็นมหาธาตุหลวงของแผ่นดินสุวรรณภูมิ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) มีพระราชวินิจฉัยว่า พระธมเจดีย์องค์นี้อาจสร้างขึ้นเมื่อคราวพระสมณทูตในพระเจ้าอโศกมหาราช เดินทางมาเผยแผ่ศาสนายังสุวรรณภูมิก็เป็นได้ เพราะพระเจดีย์เดิมมีลักษณะทรงโอคว่ำ แบบเดียวกับพระสถูปสาญจี แต่ปรากฏว่ามียอดเป็นแบบปราสาท ซึ่งพระองค์ฯ มีพระราชวินิจฉัยว่า อาจมีเจ้านายพระองค์ใดมาบูรณะไว้ก็เป็นได้ ทั้งนี้จึงพระราชทานนามใหม่ว่าพระปฐมเจดีย์ ด้วยทรงเชื่อว่านี่คือเจดีย์แห่งแรกของสุวรรณภูมิ ที่มา: <a href="https://www.nakhonpathom.go.th/travel_top10/detail/3">https://www.nakhonpathom.go.th/travel_top10/detail/3</a></p>
<p>2) คำขวัญจังหวัด</p> <p>ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์ เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน"</p> <p>เดือน กุมภาพันธ์</p> <p>แหล่งเรียนรู้ งานเทศกาล อาหาร ผลไม้ ของดี นครปฐม จะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน ช่วงปลายเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์</p>	<p>ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์ เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน"</p> <p><a href="#">จังหวัดนครปฐมปรับเปลี่ยนคำขวัญมาหลายครั้งตามลำดับดังนี้</a></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวสวย ฟ้าดำดี”</li> <li>2. “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวสวย”</li> </ol> <p>ฟ้าดำเป็นฝ้าย้อมสำหรับตัดชุดชวาณา โรงย้อมฝ้ายอยู่ที่นครชัยศรี มีชื่อเสียงมาก แต่ต่อมาฝ้ายดำคงเสื่อมความนิยมเลยหายจากคำขวัญ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3. “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามอร่อย”</li> </ol> <p>การเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมคงให้ยาวและคล้องจอง</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>4. "ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า"</li> </ol> <p>และเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2553 - ปัจจุบันมีประกาศของจังหวัดนครปฐมเรื่องการปรับปรุงคำขวัญจังหวัดนครปฐม จึงกลายเป็น</p>

	<p>5. "ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน"</p> <p>อ่านเพิ่มเกี่ยวกับ <a href="#">ส้มโอนครปฐม</a></p> <p>"งานเทศกาลอาหารผลไม้และของดีนครปฐมจัดขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน ประมาณเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมให้มีการรักษาคุณภาพสินค้าและผลผลิต ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมในจังหวัดให้แพร่หลาย เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า ผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดให้สมกับที่ได้รับการขนานนามว่า นครปฐมเป็นครัวระดับโลกและให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย</p> <p><a href="https://www.nakhonpathom.go.th/tradition/detail/2">https://www.nakhonpathom.go.th/tradition/detail/2</a></p>
<p>3) UNSEEN <b>ไม่มาไม่รู้</b> ที่องค์พระปฐมเจดีย์:</p> <p>เดือนมีนาคม</p> <p>แหล่งเรียนรู้ ฟังเรื่องเล่าความศรัทธาผ่านการตามหาพระพุทธรูปสำคัญรอบองค์พระ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- พระพุทธสิหิงค์</li> <li>- แผ่นจารึกเขมรมาที่แก่งจัน</li> <li>- พระพุทธรูปศิลาขาว</li> <li>- พระพุทธรูปปางพระไสยาสน์</li> <li>- พระพุทธรูปปางพระนิพพาน</li> <li>- ศาลเจ้าพ่อปราสาททอง</li> </ul>	<p>พระประธานวัดพระปฐมเจดีย์ "พระพุทธสิหิงค์" พระประธาน ประจำองค์พระปฐมเจดีย์" พระพุทธสิหิงค์ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร จังหวัดนครปฐม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๔ โปรดให้หล่อจำลองจากพระพุทธสิหิงค์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ในพระบรมราชวัง (วังหน้า) แต่ขยายขนาดให้ใหญ่ออกไปเป็นหน้าตัก ๒ ศอก ๑๐ นิ้ว แล้วโปรดให้แห่ออกไปประดิษฐานไว้ที่ซุ้มจรณะ ณ พระปฐมเจดีย์ [๑] ซึ่งซุ้มจรณะ หมายถึง ซุ้มคูหาเล็กที่ทำติดกับผนังอาคารหรือองค์เจดีย์ เป็นช่องต้น สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป ข้อมูล : เล่าเรื่อง.เรื่องเล่า.กับอ้ออ๊อด ภาพถ่าย : มหาบ้านนอก อ่างอิง [๑] พระนิพนธ์ในสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ, ตำนานพระพุทธรูปสำคัญ, กรมศิลปากร, หน้า ๙๑.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- แผ่นจารึกเขมรมาที่แก่งจัน</li> <li>- พระพุทธรูปศิลาขาว</li> <li>- พระพุทธรูปปางพระไสยาสน์</li> <li>- พระพุทธรูปปางพระนิพพาน</li> <li>- ศาลเจ้าพ่อปราสาททอง</li> <li>- หลวงพ่อประทานพร</li> </ul>

<p>- หลวงพ่อประทานพร</p>	
<p>4) ประเพณีสงกรานต์ ชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดนครปฐม</p> <p>เดือนเมษายน ประเพณีสงกรานต์ ณ องค์พระปฐมเจดีย์ และถนนต้นสน</p>	<p>เดือนเมษายน สร้างน้ำพระร่วงโรจนฤทธิ์จำลอง และสร้างน้ำพระบรมสารีริกธาตุ บริเวณหน้าองค์พระปฐมเจดีย์ และถวายผ้าห่มบูชาองค์พระปฐมเจดีย์</p> <p>ประเพณีสงกรานต์ ณ องค์พระปฐมเจดีย์ และถนนต้นสน การแสดงทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในจังหวัดนครปฐม</p> <p>กลุ่มชาติพันธุ์หลักในจังหวัดนครปฐม ชาติพันธุ์ลาวครั่ง, ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ, ชาติพันธุ์ลาวเวียง, ชาติพันธุ์ไทย-จีน, ชาติพันธุ์ไทยวน, ชาติพันธุ์มอญ</p> <p>จีน: อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนใหญ่มาจากมณฑลแต้จิ๋ว กวางตุ้ง และซัวเถา อาชีพที่ทำส่วนใหญ่คือค้าขาย ทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และธุรกิจอุตสาหกรรม</p> <p>มอญ: มีประวัติการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มายาวนาน เช่น ชุมชนบ้านท่ามอญในจังหวัดนครปฐม เดิมเรียกว่าตำบลท้ายคู้ มีบริเวณตั้งแต่บริเวณรอบวัดไทยวาส ซึ่งเดิมมีชื่อว่าวัดท่ามอญ ชนชาติมอญตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่ตามริมแม่น้ำนครชัยศรีมาก่อนรัชกาลที่ 3 แล้ว ตั้งแต่บริเวณวัดกกตาล วัดกลางบางแก้ว วัดไทยวาส วัดหอมเกร็ด วัดทรงคะนอง และวัดไร่ขิง</p> <p>ลาว: ลาวภูครั่ง (ลาวครั่ง) ลาวเวียง (ลาวเวียงจันทร์) ลาวโซ่ง (ไทยโซ่ง)</p>
<p>5) อาหารต้องลอง</p> <p>เดือนพฤษภาคม งานเทศกาล ตักบาตรข้าวหลามในวันวิสาขบูชา แหล่งเรียนรู้ วัดพระงาม ร้านข้าวหลาม</p>	<p>ข้าวหลาม</p> <p><a href="#">“พระงาม” ต้นกำเนิดข้าวหลามนครปฐม”</a></p> <p>แหล่งกำเนิดการทำข้าวหลามนครปฐม เริ่มจากบริเวณชุมชนพระงาม ตำบลพระปฐมเจดีย์</p> <p>จากข้าวหลามชาวบ้าน...สู่ข้าวหลามสวย แห่งเมืองยอดแหลม</p> <p><a href="http://www.snc.lib.su.ac.th/web/?p=2522">http://www.snc.lib.su.ac.th/web/?p=2522</a> ข้าวหลามเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัดนครปฐม เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดกันมานานหลายชั่วอายุคน สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและพฤติกรรมกรบวิโรคของชาวนครปฐมมาแต่อดีต.....สำหรับแหล่งที่ทำการผลิตข้าวหลามของจังหวัดนครปฐมนั้น ก็ต้องนับว่าชุมชนพระงาม ตำบลพระปฐมเจดีย์ ในอำเภอเมืองเป็นต้นกำเนิดของ</p>

## ร้านข้าวหมูแดง

ข้าวหลามนครปฐม ดังจะเห็นว่า ดังจะเห็นว่าในยุคของข้าวหลามที่รุ่งเรืองนั้น ในชุมชนพระงามชาวบ้านแทบทุกหลังคาเรือนล้วนแต่ประกอบอาชีพเผาข้าวหลามกันเป็นจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในปัจจุบันข้าวหลามในชุมชนดังกล่าวกำลังจะสูญหายไปตามเหตุปัจจัย ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาสถานที่และช่องทางในการจำหน่ายอีกครั้งปัญหาความรู้ดั้งเดิมในการเผาข้าวหลามก็กำลังจะสูญหายไป เหตุปัจจัยเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการหลายราย ต้องเลิกกิจการและไปประกอบอาชีพอื่น

รายชื่อร้านข้าวหลามต้องชิม ร้านข้าวหลามแม่ลูกจันทร์ ร้านข้าวหลามแม่แอ็ด ร้านข้าวหลามแม่เล็ก ...

“ประเพณีตักบาตรข้าวหลาม” ของชุมชนวัดพระงาม เดิมทีเป็นธรรมเนียมของชาวบ้านเชื้อสายลาวที่เผาข้าวหลามถวายวัดหลังฤดูเก็บเกี่ยว แต่เมื่อเวลาผ่านไปประเพณีก็ค่อย ๆ เลือนหาย การฟื้นฟูครั้งใหม่เกิดจากฉันทามติของชุมชน ในปี 2567 โดยกำหนดให้ข้าวหลามที่นำใส่บาตรเป็นกระบอกสั้น ประดับด้วยดอกไม้ เพื่อสื่อถึงความงดงาม ศรัทธา และพุทธบูชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ปิ่นแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ดำเนินโครงการ “ทวารวดีนครปฐม: สร้างคุณค่า สร้างมูลค่า สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น” โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

### ข้าวหมูแดงนครปฐม: มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมระดับชาติ

ลักษณะ/สาขา : ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

ประเภท : อาหารและโภชนาการ

ระดับการขึ้นบัญชี : ระดับชาติ

สถานะการคงอยู่ : ปฏิบัติอย่างแพร่หลาย

ปีที่ขึ้นทะเบียน : พ.ศ. 2566

สาระสำคัญโดยรวม

ข้าวหมูแดง เดิมเป็นอาหารของชาวจีนที่มาตั้งรกรากอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ ทำให้มีกรรมกรชาว

จีนมารับจ้างปั้นอิฐบุรณะองค์พระปฐมเจดีย์ ส่วนหนึ่งก็แยกไปทำอาชีพค้าขาย และคนจีนบางกลุ่มได้ซื้อที่ปลูก ผัก เลี้ยงเป็ด เลี้ยงสุกร บ้างก็แต่งงานกับชาวไทยพื้นถิ่น ตั้งหลักปักฐานอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี (แม่น้ำท่าจีน) และบริเวณริมคลองเจดีย์บูชา จึงทำให้มีการทำผลิตภัณฑ์จากหมูเป็นจำนวนมาก เช่น หมูแดง หมูกรอบ หมูหยอง หมูแผ่น กุนเชียง หมูหวาน เป็นต้น

ข้าวหมูแดงเป็นอาหารจานเดียวที่บูรณาการ การใช้ผลผลิตในท้องถิ่นเข้ากับวัฒนธรรมด้านอาหาร และศิลปะการทำอาหารจีน จนเป็นที่นิยมรับประทานกันทั้งคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว เพราะรับประทานง่าย รสชาติถูกปาก คนทุกเพศทุกวัย มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป และเป็นที่กล่าวขานกันว่า มานครปฐมต้องรับประทาน “ข้าวหมูแดง” โดยความโดดเด่นของข้าวหมูแดงนครปฐมอยู่ที่ภูมิปัญญาในการหมักหมู ย่างหมู และน้ำซอสราดข้าว ซึ่งแต่ละร้านของนครปฐมจะใช้สมุนไพรและเครื่องเทศที่เป็นเคล็ดลับเฉพาะของทางร้าน สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น และน้ำซอสราดข้าวหมูแดงของจังหวัดนครปฐมแตกต่างจากน้ำซอสราดข้าวของจังหวัดอื่น ๆ เพราะประกอบด้วยสมุนไพรและเครื่องเทศมากกว่าน้ำซอสที่ทำกันในจังหวัดอื่น เช่น กระเทียม พริกหนุ่ม ตะไคร้ งาคั่วบด น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลทรายแดง เกลือ รากผักชี พริกไทย อบเชย โป๊ยกั๊ก เต้าเจี้ยว เต้าหู้ยี้ เป็นต้น จึงทำให้มีคุณค่าทางอาหารและมีกลิ่นหอมชวนรับประทาน

ข้าวหมูแดงนครปฐม เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมจีนกับผลผลิตในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนานกว่าร้อยปีจากรุ่นสู่รุ่น แสดงให้เห็นถึงศิลปะการทำอาหารที่มีคุณค่าและรสชาติที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างลงตัว สามารถสร้างอาชีพและรายได้เลี้ยงครอบครัว ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็น การอยู่ร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่มีเชื้อชาติต่างกันอย่างผสมกลมกลืน มีการเกื้อหนุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ และสังคม

ด้วยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมากกว่าร้อยปี เป็นอาหารจานด่วนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ นิยมรับประทานกันทั้งในท้องถิ่นและแขกที่มาจากเชียงใหม่ นครปฐม ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มาท่องเที่ยวและนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ ฯลฯ ชุมชนจึงมีบทบาท

	<p>สำคัญในการที่จะต้องเผยแพร่องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม ดำเนินการขับเคลื่อน ต่อยอดและพัฒนาภูมิปัญญาด้านการทำข้าวหมกแดง ตลอดจนส่งเสริมองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป โดยอาศัยกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา ในการเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน</p> <p>ข้าวหมกแดงนครปฐม ได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติปี พ.ศ.2566  ข้อมูลเพิ่มเติมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ข้าวหมกแดง จังหวัดนครปฐม : <a href="https://ich-thailand.org/heritage/detail/629d76f1472e28a00d0ba77b">https://ich-thailand.org/heritage/detail/629d76f1472e28a00d0ba77b</a></p>
<p><b>6) ภูมินาม เมืองนครปฐม</b>  จากเมืองนครไชยศรี  นิราศพระปฐม  ปฐมนคร  นครปฐม</p> <p>พ.ศ. 2459 รัชกาลที่ 6 โปรดให้เปลี่ยนชื่อเป็น จังหวัดนครปฐม...</p> <p><b>เดือนมิถุนายน</b></p> <p><b>แหล่งเรียนรู้</b></p> <p><b>องค์พระปฐมเจดีย์</b></p> <p><b>พระราชวังสนามจันทร์</b></p>	<p>“นครปฐม” เป็นอู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองนครปฐมแต่เดิมนั้นตั้งอยู่ริมทะเล เป็นเมืองเก่าแก่ มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ และเป็นราชธานีสำคัญในสมัยทวารวดี ในยุคนั้นนครปฐมเป็นแหล่งเผยแพร่อารยธรรมจากประเทศอินเดีย ซึ่งรวมทั้งพุทธศาสนา นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่างๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาได้เกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐม เพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ และสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ “เมืองนครไชยศรี” หรือ “ศรีวิชัย” นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาเป็นเวลาหลายร้อยปี</p> <p>จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังผนวชได้จุดประสงค์ไปพบพระปฐมเจดีย์ และทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ใดเทียบเท่า ครั้นเมื่อได้ครองราชย์ จึงโปรดฯ ให้ก่อสร้างเจดีย์แบบลังกาครอบองค์เดิมไว้ โดยให้ชื่อว่า “พระปฐมเจดีย์” ทรงปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้การเสด็จมานมัสการสะดวกขึ้นต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ผ่านเมืองนครปฐม ซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่ารก พระองค์จึงโปรดฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี มาตั้งที่บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์เหมือนเช่นครั้งสมัยโบราณ ครั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์เป็นที่เสด็จแปรพระราชฐานและฝึกซ้อมรบแบบเสือป่า โดยโปรดฯ ให้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย รวมทั้งสร้างสะพานเจริญศรัทธาข้ามคลองเจดีย์บูชาเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟกับองค์พระปฐมเจดีย์ ตลอดจนสร้างพระร่วงโรจนฤทธิ์ทางด้านทิศเหนือของ</p>

องค์พระปฐมเจดีย์และบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ให้สมบูรณ์สวยงามดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน และได้โปรดให้เปลี่ยนชื่อจากเมือง “นครไชยศรี” เป็น “นครปฐม” <https://www.nakhonpathom.go.th/content/history>

**ตราประจำจังหวัด** ตราประจำจังหวัดนครปฐม รูปเจดีย์องค์ใหญ่และมีมงกุฎติดอยู่ที่พระปฐมเจดีย์ เจดีย์องค์ใหญ่ หมายถึง องค์พระปฐมเจดีย์ที่พระโสณะและพระอูตระได้สร้างขึ้น มงกุฎ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงอุปถัมภ์สร้างองค์พระปฐมเจดีย์ต่อเติม ให้สูงใหญ่สง่างาม ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จังหวัดนครปฐม ใช้อักษรย่อว่า "นฐ"

พ.ศ. 2374 ในแผ่นดินรัชกาลที่ 3 ขณะนั้น รัชกาลที่ 4 ทรงผนวชประทับอยู่วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) กรุงเทพฯ เสด็จจรดงค์ไปนมัสการสถูปเจดีย์ใหญ่เมืองนครไชยศรี ทรงเรียก พระปฐมเจดีย์ เพราะทรงเชื่อว่าเป็นพระเจดีย์แห่งแรกของสยาม

พ.ศ. 2379 หมื่นพรหมสมพัตสร (เสมียนมี) ไปนมัสการพระแท่นดงรัง (กาญจนบุรี) แวะนมัสการพระปฐมเจดีย์ เมืองนครไชยศรี แล้วแตงนิราศพระแท่นดงรังพรรณนาถึงพระปฐมเจดีย์ด้วย

พ.ศ. 2385 สุนทรภูไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ เมืองนครไชยศรี แต่งนิราศพระประธม

พ.ศ. 2394 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสดยราชย์เป็นรัชกาลที่ 4 หลังจากนั้นโปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์พระสถูปเจดีย์ใหญ่เมืองนครไชยศรี ที่ภายหลังคือพระปฐมเจดีย์ แล้วโปรดให้สร้างวัดขึ้นใหม่พร้อมกับพระราชวังที่ประทับ พระราชทานนามว่า วัดปฐมนคร

พ.ศ. 2409 ในแผ่นดินรัชกาลที่ 4 ขณะนั้นรัชกาลที่ 5 เมื่อทรงผนวชเป็นสามเณร (พระชันษา 14 พรรษา) เสด็จไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ ขณะเริ่มบูรณปฏิสังขรณ์ มีรูปร่างอย่างที่เห็นทุกวันนี้ ครอบสถูปองค์เดิมไว้ข้างใน

พ.ศ. 2438 รัชกาลที่ 5 ตั้งมณฑลนครไชยศรี มีเมืองต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน 3 หัวเมือง คือ นครไชยศรี, สมุทรสาคร, สุพรรณบุรี มีที่ทำการอยู่เมืองนครไชยศรี

พ.ศ. 2444 รัชกาลที่ 5 โปรดให้ย้ายที่ทำการเมืองนครไชยศรี ไปอยู่บริเวณ “จังหวัดนครปฐม” ปัจจุบัน แต่ยังคงเรียกชื่อว่าเมืองนครไชยศรี

	<p>พ.ศ. 2445 รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างทางรถไฟผ่านมณฑลนครไชยศรี มีสถานจอดเฉียดใกล้พระสถูปเจดีย์ใหญ่ แล้วเสด็จทรงเปิดการเดินรถไฟถึงนครปฐม เมื่อ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2446</p> <p>พ.ศ. 2456 รัชกาลที่ 6 โปรดให้เรียกชื่อเมืองนครปฐม ตามพระราชดำริของรัชกาลที่ 4 ที่พระราชทานนาม พระราชวังว่า <b>ปฐมนคร</b></p> <p>พ.ศ. 2459 รัชกาลที่ 6 โปรดให้เปลี่ยนชื่อเป็น จังหวัดนครปฐม... ที่มา : <a href="https://www.silpa-mag.com/history/article_56286">https://www.silpa-mag.com/history/article_56286</a></p>
<p>7) พระปฐมเจดีย์ในวรรณกรรม ตำนานพญากง พญาพาน</p> <p>เดือนกันยายน</p> <p>แหล่งเรียนรู้ พระปฐมเจดีย์ พระประโทณเจดีย์ เนินพระ บ้านสามพราน ดอนยายหอม</p> <p>ตำนานพญากงพญาพาน เป็น วรรณกรรมพื้นบ้านที่บอกเล่าและ เชื่อมโยงที่มาของโบราณสถานและชื่อ บ้านนามเมืองในภูมิภาคตะวันตก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เช่น พระปฐมเจดีย์ พระประโทณเจดีย์ เนิน พระ บ้านสามพราน</p> <p>ศาลพญากง ตั้งอยู่บริเวณตลาด ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ใกล้</p>	<p>ตำนานพญากง พญาพาน <a href="https://ich-thailand.org/heritage/detail/6291e5b8978f238e61f783a7">https://ich-thailand.org/heritage/detail/6291e5b8978f238e61f783a7</a></p> <p>ลักษณะ/สาขา :วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา</p> <p>ประเภท :นิทานพื้นบ้าน</p> <p>ระดับการขึ้นบัญชีฯ :ระดับชาติ</p> <p>สถานะการคงอยู่ :ปฏิบัติอย่างแพร่หลาย</p> <p>ปีที่ขึ้นทะเบียน :พ.ศ. 2557</p> <p>จังหวัด :นครปฐม</p> <p><b>สาระสำคัญโดยรวม</b></p> <p>ตำนานพญากงพญาพาน เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่บอกเล่าและเชื่อมโยงที่มาของโบราณสถานและชื่อบ้านนามเมืองในภูมิภาคตะวันตก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เช่น พระปฐมเจดีย์ พระประโทณเจดีย์ เนินพระ บ้านสามพราน เนื้อหาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของเมืองต่างๆ ในภูมิภาค ตลอดจนวิถีชีวิตในท้องถิ่น นอกจากนี้ตำนานพญากงพญาพาน ยังแพร่หลายและได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ トラาจนปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความนิยมที่สืบเนื่องมา ตำนานพญากงพญาพาน ด้วยเหตุนี้จึงสมควรได้รับการยกย่องเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ</p> <p>พญากง พญาพาน เป็นตำนานประจำถิ่นของจังหวัดนครปฐม เป็นชื่อที่รับรู้กันแพร่หลายทั่วไป บ้างเรียกว่า ตำนานพระปฐมเจดีย์ ต้นเค้าของเรื่องได้รับอิทธิพลมาจากคัมภีร์ปุราณะ คือเรื่องพญากังสะ (กงส) ฆ่าพระราชบิดาเพื่อชิงราชสมบัติ และตามฆ่าลูกชายของพระนางเทวกี ภายหลังถูกพระกฤษณะสังหาร เรื่องดังกล่าวได้แพร่หลายมากจนภายหลังมีการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เป็นแบบฉบับของไทยเพื่อใช้ผูกเรื่องสำหรับอธิบาย</p>

กับพระปฐมเจดีย์ และศาลายายหอม  
ซึ่งมี 3 แห่ง ได้แก่ พระปฐมเจดีย์ วัด  
พระประโทนเจดีย์ และวัดดอนยาย  
หอม

โบราณสถานหรือสถานที่ต่างๆ อาทิ ตำนานพญาางพญาพาน (ตำนานพระปฐมเจดีย์) นิทานเรื่องอุษา บารส  
(ตำนานพระพุทธรูปปางนาค) อย่างไรก็ตามตำนานพญาางพญาพานฉบับที่เก่าที่สุดปรากฏอยู่ในพงศาวดารเหนือ  
ที่เป็นการเรียบเรียงเรื่องราวมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งในพงศาวดารเหนือกล่าวถึงยุคสมัยของเรื่องพญาาง  
พญาพาน ว่าอยู่ในช่วงประมาณต้นกรุงศรีอยุธยา

โครงเรื่องของเรื่องพญาางพญาพานกล่าวถึง ขณะนั้น พญาางได้ครองเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเป็นเมือง  
นครชัยศรี) มีพระมเหสีรูปโฉมงดงาม เมื่อพระมเหสีทรงพระครรภ์โหรหลวงได้ทำนายว่าจะได้พระราชโอรสเป็นผู้  
มีบุญ และได้เป็นใหญ่ภายหน้า แต่จะเป็นผู้ฆ่าพระราชบิดาเมื่อครบ กำหนดพระมเหสีก็ประสูติพระกุมาร  
ขณะที่ข้าราชการได้เอาพานไปรองรับ บังเอิญหน้าผากของพระกุมาร กระทบขอบพานเป็นแผล พญาางได้สั่ง  
ให้นำพระกุมารไปทิ้งตามยถากรรม ยายหอมไปพบเข้านำไปเลี้ยงไว้ และตั้งชื่อว่า “พาน”

ครั้นเมื่อเด็กชายพานโตขึ้นยายหอมก็นำไปฝากให้เล่าเรียนที่วัด พานเป็นเด็กฉลาด สมภารวัดผู้เป็นอาจารย์จึงรัก  
ใคร่เอ็นดูมีวิชาอะไรก็สอนให้หมดอาจารย์ได้นำพานไปฝากให้เข้ารับราชการกับเจ้าเมืองราชบุรี พานเป็นคน  
ปัญญาดี เรียบร้อยและขยัน จึงเป็นที่โปรดปรานของเจ้าเมืองราชบุรีมาก จนถึงกับรับไว้เป็นโอรสบุญธรรม สมัย  
นั้น เมืองราชบุรีขึ้นกับเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเมืองนครชัยศรี) พระยาราชบุรี ต้องส่งเครื่องบรรณาการ  
ทุกปี พญาพานเป็นผู้มีฝีมือในการรบจึงชักชวน ให้เจ้าเมืองราชบุรีแข็งเมืองยกกองทัพไปปราบพญาพานเป็น  
แม่ทัพออกไป รบกับพญาาง ทั้งสองทำยุทธหัตถีกัน ในที่สุดพญาางก็ถูกฟันด้วยของ้าวคอขาดตายในที่รบ

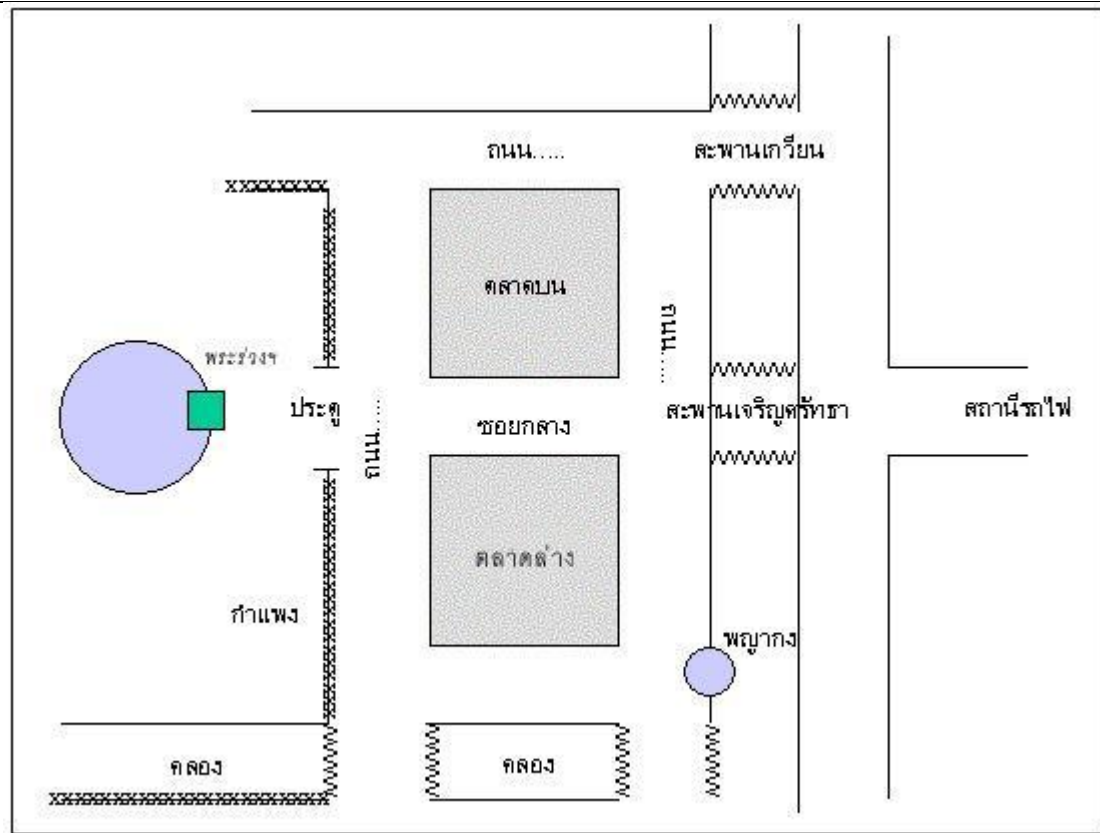
เมื่อพญาพานเข้ายึดเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเมืองนครชัยศรี) ได้แล้ว ย่อมได้ทั้งราชสมบัติตลอดจนพระ  
มเหสีของพญาางด้วย แต่ในขณะที่จะเข้าไปหาพระมเหสีนั้น เทวดาได้แปลงกายเป็นแม่แม่มือก่อนให้ลูกกิน  
นมขวางประตูไว้ แล้วร้องทักเสียก่อน พญาพานจึงได้อิच्छูฐานว่า ถ้าพระมเหสีเป็นแม่ของตนจริงก็ขอให้  
น้ำนมไหลซึมออกมา ก็เห็นน้ำนมไหลออกมาจริง จึงได้รู้ว่าทั้งสองเป็นแม่มือกัน พญาพานจึงสำนึกได้ว่าได้  
กระทำผิดฆ่าตฆ่าพระราชบิดา และโกรธที่ยายหอมปิดบังความจริง ด้วยโทสะจริตจึงสั่งให้นายยายหอมไปฆ่าเสีย  
ต่อมาด้วยความสำนึกผิด ที่ได้ฆ่าพระราชบิดาและยายหอมผู้มีพระคุณ จึงได้สร้างพระเจดีย์ขนาดใหญ่ สูงชัน  
นกเขาเห็นตามคำแนะนำของพระอรหันต์ คือ พระปฐมเจดีย์ ที่เมืองนครชัยศรี (ปัจจุบันตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม)  
เพื่อเป็นการล้างบาปที่ฆ่าพระราชบิดาให้บรรเทาลงบ้าง และสร้างพระประโทนเจดีย์ (ปัจจุบันตั้งอยู่ในจังหวัด  
นครปฐม) เพื่อล้างบาปที่ยายยายหอม

	<p>ตำนานเรื่องพญางง พญาพานแพร่หลายอย่างมากในภาคกลางโดยเฉพาะในจังหวัดนครปฐมและพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นตำนานประจำถิ่นที่ใช้อธิบายประวัติความเป็นมาของพระปฐมเจดีย์ พระประโทณเจดีย์ ตลอดจนชื่อหมู่บ้าน ตำบล ตลอดจนแม่น้ำลำคลองต่างๆ ในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดใกล้เคียง อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา เช่น บ้านถนนขาด (ถนนที่พญางงกับพญาพานใช้สู้รบกัน) บ้านสามพราน (บริเวณที่นายพรานสามคนช่วยกันหาช้างให้พญาพานไปรบกับพญางง) บ้านดอนยายหอม (บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนยายหอม) นอกจากนี้ยังมีการเล่าสืบต่อกันมาในรูปแบบต่างๆ ในมุขปาฐะ เช่น เพลงขอทานเรื่องพญางง พญาพาน เพลงฉ่อยเรื่องพญางง พญาพาน เพลงอีแซวเรื่องพญางง พญาพาน ลิเกเรื่องพญางง พญาพาน เพลงรำไท้เรื่องพญางง พญาพาน แห่ล่นอกเรื่องพญางง พญาพาน เพลงทรงเครื่องเรื่องพญางง พญาพาน เป็นต้น ส่วนรูปแบบลายลักษณ์พบบสมุดไทยที่หอสมุดแห่งชาติ 9 ฉบับ รวมถึงมีการตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบของโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ (วัดเกาะ) และโรงพิมพ์อื่นๆ อีกจำนวนมาก และยังคงมีการตีพิมพ์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน</p> <p>นอกจากนี้ยังมีศาลพญางง ตั้งอยู่บริเวณตลาดทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ใกล้กับพระปฐมเจดีย์ และศาลยายหอม ซึ่งมี 3 แห่ง ได้แก่ พระปฐมเจดีย์ วัดพระประโทณเจดีย์ และวัดดอนยายหอม ยังปรากฏสืบมาจนปัจจุบัน และเป็นที่เคารพนับถือของชาวจังหวัดนครปฐมอย่างยิ่ง</p> <p>อ่านเพิ่มเติม <a href="#">กรมส่งเสริมวัฒนธรรม</a></p>
<p>8) ตลาดกบองค์พระปฐมเจดีย์</p> <p>เดือนสิงหาคม</p> <p>แหล่งเรียนรู้ ตลาดและถนนคนเดิน</p> <p>รอบองค์พระปฐมเจดีย์</p>	<p><b>เรียนรู้วิถีชีวิตผู้คนผ่านการเติบโตของตลาดรอบองค์พระปฐมเจดีย์</b></p> <p>เรื่องของตลาด</p> <p>ตลาดโบราณนครปฐม ตลาดบน ตลาดล่าง ตลาดใต้รุ่ง ถนนคนเดิน</p> <p><a href="#">ตลาดโบราณ</a></p> <p>อาคารตลาดถูกสร้างอย่างเป็นทางการในสมัยขุนไมตรีประจักษ์ ข้าหลวงประจำจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม คนที่ 18 ดำรงตำแหน่ง 1 มกราคม 2491 – 20 มีนาคม 2494) ขุนเกษตริพิหารแดง เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินฯ นายใช้ ยี่ห้อสะเส็ง เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง นายอำพล จันทรละออ เป็นผู้ควบคุมงาน สร้างแล้วเสร็จ</p>

เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2494 สถานที่ที่เป็นตลาดปัจจุบันเคยเป็นที่ตั้งของโรงภาพยนตร์มาก่อนซึ่งสร้างไว้แล้วประมาณ 70% ต่อมาถูกทิ้งร้างไป และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ทำเป็นตลาดล่างรอบตลาด ด้านในขององค์พระปฐมเจดีย์ เคยมีโรงภาพยนตร์ 2 โรง สนามเด็กเล่น และโรงฝึน เมื่อมีกำแพงรอบองค์พระปฐมเจดีย์แล้ว มีร้านค้าได้รุ่งไปขายอาหารด้านในแต่มีจำนวนไม่มาก อีกด้านของตลาดเคยมีโรงพยาบาลเก่า (ปัจจุบันเป็นศูนย์เด็กเล็ก) และมีสะพานเกวียน(ผู้สัญจรที่อาศัยเกวียนวัวลากม้ามักปล่อยให้วัวพักอยู่บริเวณนี้) มีสะพานแดง สะพานขาวข้ามคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้สะดวกเดินทางสองฝั่งถนน มีพญางงท่าซึ้นัว (เข้าใจว่าขึ้นมาทางองค์พระปฐมเจดีย์) คาดว่าสร้างประมาณปี พ.ศ.2528-2530 โดยสร้างพร้อมเชื่อมกันน้ำสำหรับซื้อตลาดเข้าใจว่าเดิมมีชื่อเดียวกันคือตลาดทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อให้ผู้มาซื้อจำได้ จึงเรียกเป็นชื่อ “ตลาดบน” และ “ตลาดล่าง” โดยฝั่งขวาเรียกว่า “ตลาดบน” ฝั่งซ้ายเรียกว่า “ตลาดล่าง” (ยื่นจากคลองเจดีย์บูชาหันหน้าเข้าหาพระร่วงโรจนฤทธิ์) ซึ่งหลักการในการเรียกชื่อตลาดว่า “ตลาดบน” และ “ตลาดล่าง” นี้ มีผู้รู้กล่าวว่าเรียกจากหลักการไหลของน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ กล่าวคือ คลองเจดีย์บูชามีลักษณะเป็นคูขนานกับตลาด จึงดูจากการไหลของน้ำในคลองเจดีย์บูชา ตลาดที่อยู่ต้นน้ำจึงเรียกว่า “ตลาดบน” ส่วนตลาดที่อยู่ปลายน้ำเรียกว่า “ตลาดล่าง”

ปัจจุบันสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้ดำเนินการปรับปรุงตลาดบนและตลาดล่างใหม่ เนื่องจากสภาพเดิมค่อนข้างทรุดโทรมตามกาลเวลา โดยแนวทางการปรับปรุงจะเน้นในรูปแบบของตลาดสะอาด สวยงาม เพื่อให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา เข้าตลาดมากขึ้นเพื่อให้กลุ่มดังกล่าวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยที่มีความผูกพันกับตลาดมาเป็นเวลานาน ซึ่งจะเป็นการสร้างค่านิยมแบบไทย

เป็นตลาดที่มีสินค้าหลายหลายครบวงจร สินค้าอุปโภค สินค้าบริโภค อาหารสด อาหารแห้ง ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ จำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ราคาย่อมเยาต่อรองได้ ที่สำคัญเป็นแหล่งรวมสินค้าเกษตรกรโดยตรงจากผู้ผลิต ทั้งพืช ผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ (โดยเฉพาะ หมู ซึ่งเป็นตลาดส่งที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ) รวมถึงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆ จากชาวบ้าน



**ตลาด กับ องค์พระปฐมเจดีย์**

ตลาดบน ตลาดล่าง ตลาดใต้รุ่ง

“ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม” ถนนคนเดินนครปฐม ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม ชุมชนหน้าวัดพระงาม ตั้งอยู่ทางทิศเหนือขององค์พระปฐมเจดีย์ บนถนนหน้าวัดพระงาม และคลองเจดีย์บูชา ถนนเส้นนี้ปกติจะเป็นถนนที่ใช้สัญจรไปมาในช่วงเวลากลางวัน แต่หากเป็นช่วงวันเสาร์ วันอาทิตย์ ถนนเส้นนี้จะถูกปิดเพื่อให้พ่อค้าแม่ค้านำสินค้ามาจำหน่ายมากมาย ไม่ว่าจะเป็นของกิน ของใช้ ของมือสอง พระเครื่อง ของตกแต่งบ้าน รองเท้า กระเป๋า ต้นไม้ ของเล่น มากมาย ถนนคนเดินนครปฐมจะเริ่มในช่วงเวลา 17.00 น. - 22.00 น. คนจะเยอะมาก

	<p>บริเวณหน้าทางเข้าจะมีเฉพาะที่จอดรถจักรยานยนต์ ส่วนรถยนต์ให้ไปจอดฝั่งตรงข้ามกับคลองเจดีย์บูชา ร้านค้าจะตั้งเป็นแถว 3 ล้อค ยาวประมาณ 600 เมตร จึงทำให้ถนนคนเดินนครปฐมคึกคักมาก เพราะไฟที่ประดับในถนนคนเดินนครปฐมเป็นสิ่งล่อตาล่อใจดึงดูดให้คนเข้ามาเดินเที่ยว เข้ามาจับจ่ายใช้สอยในถนนคนเดินนครปฐมแห่งนี้</p>
<p>9) ประวัติศาสตร์สมัยทวารวดี</p> <p>เดือนกันยายน แหล่งเรียนรู้ <a href="#">19 กันยายน วันพิพิธภัณฑ์ไทย</a> พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์</p>	<p>วันพิพิธภัณฑ์ไทย</p> <p><b>พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์</b></p> <p>จัดแสดงนิทรรศการถาวร มีโบราณวัตถุที่น่าสนใจสมัยทวารวดี กว่า 260 รายการ สัมกับประวัติศาสตร์ของนครปฐมในโบราณที่เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาเมืองในสมัยทวารวดี โดยมีไฮไลต์ที่เป็นเหมือนไอคอนิกของพิพิธภัณฑ์ได้แก่ ธรรมจักร พระพุทธรูปทวารวดี และจารึกวัดพระงาม</p> <p>การรวบรวมโบราณวัตถุที่พบที่เมืองนครปฐมครั้งใหญ่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2438 เริ่มจากความสนพระทัยในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น โดยโบราณวัตถุที่รวบรวมได้ในพื้นที่นครปฐมระยะแรกถูกนำมาเก็บรักษาไว้บริเวณระเบียงคด รอบองค์พระปฐมเจดีย์ ต่อมาใน พ.ศ. 2454 ได้เคลื่อนย้ายโบราณวัตถุดังกล่าวเข้าไปไว้ในวิหารด้านตรงข้ามพระอุโบสถ และตั้งชื่อว่า พระปฐมเจดีย์พิพิธภัณฑ์สถาน</p> <p>ต่อมากรมศิลปากรใช้พื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ขององค์พระปฐมเจดีย์สร้างอาคารถาวรและเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุที่ได้จากการรวบรวมในครั้งนั้นมาจัดแสดงเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา โดยใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า <b>พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์</b> และมีการปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อ 20 ปีก่อนราว พ.ศ. 2540 และครั้งนี้จึงถือเป็นการปรับปรุงทั้งรูปแบบการจัดแสดงและบรรยากาศห้องจัดแสดงให้มีความทันสมัยน่าชมยิ่งขึ้น</p> <p><a href="https://www.finearts.go.th/storage/contents/2021/12/file/u47t32OXBkzxA1OQeK1LRQ0iafeqtMzEFaLOQx8o.pdf">https://www.finearts.go.th/storage/contents/2021/12/file/u47t32OXBkzxA1OQeK1LRQ0iafeqtMzEFaLOQx8o.pdf</a></p>
<p>10) พระประโทณเจดีย์ เรื่องเล่า พญาาง พญาพาน <a href="#">โบราณสถานสมัยทวารวดี</a></p>	<p>พระประโทณเจดีย์ เรื่องเล่า พญาาง พญาพาน <a href="#">โบราณสถานสมัยทวารวดี พระประโทณเจดีย์ พญาาง พญาพาน (พระยาาง พระยาพาน)</a></p>

[พระประโทณเจดีย์](#) พญาาง  
พญาพาน ([พระยาาง พระยา  
พาน](#))

เดือนตุลาคม

งานประจำปีวัดพระประโทณเจดีย์ ช่วง  
ออกพรรษา ทำบุญตักบาตรเทโว  
โรหณะ และสักการะหลวงพ่อดโต

แหล่งเรียนรู้

[โบราณสถานสมัยทวารวดี พระประ  
โทณเจดีย์ วัดพระประโทณเจดีย์](#)

แหล่งเรียนรู้

ศาลพญาาง ตั้งอยู่บริเวณตลาด  
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ใกล้  
กับพระปฐมเจดีย์ และศาลยาย  
หอม ซึ่งมี 3 แห่ง ได้แก่ พระปฐม  
เจดีย์ วัดพระประโทณเจดีย์ และ  
วัดดอนยายหอม ยังปรากฏสืบมา  
จนปัจจุบัน และเป็นทีเคารพนับถือ  
ของชาวจังหวัดนครปฐมอย่างยิ่ง

[พระประโทณเจดีย์](#) เป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในวัดพระประโทณเจดีย์ ตำบลพระประโทณ อยู่ห่างจากพระปฐม  
เจดีย์ไปตามถนนเพชรเกษมทางทิศตะวันออกเป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร ไม่เพียงแต่องค์พระปฐมเจดีย์  
อันศักดิ์สิทธิ์และโด่งดัง ที่นักท่องเที่ยวต้องไปกราบสักการบูชาเมื่อมาเที่ยวนครปฐม หากโบราณสถานสำคัญอีก  
แห่งหนึ่งที่ต้องไปชมให้ได้ นั่นก็คือ 'พระประโทณเจดีย์' โบราณสถานที่ตั้งอยู่ในวัดพระประโทณเจดีย์ โดยรูปแบบ  
เดิมเป็นทรงโอคว่ำ ตามลักษณะของเจดีย์สมัยทวารวดี และเนื่องจากวัดแห่งนี้ตั้งอยู่กลางเมืองโบราณนครชัยศรี  
ดังนั้นในบริเวณวัดจึงมีการขุดพบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก เช่น พระพุทธรูป เศียรพระพุทธรูปปูนปั้น พระดิน  
เผา รวมทั้งโลหะสำริดรูปพญาครุฑเหยียบนาค ซึ่ง รัชกาลที่ 6 ทรงใช้เป็นเครื่องหมายราชการของพระองค์  
นับเป็นอีกหนึ่งจุดหมายสำคัญที่คนชอบท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

พระประโทณเจดีย์ มีสถานะเป็นโบราณสถานที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนโดย กรมศิลปากร ประกาศในราช  
กิจจานุเบกษา เล่ม 52 หน้า 3686 วันที่ 8 มีนาคม 2478

<https://mthai.com/travel/nakhon-pathom/357378.html>

วัดพระประโทณเจดีย์ หนึ่งในพระอารามหลวง วัดสายนครปฐม ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยทวารวดี  
และเป็นสมบัติโบราณสถานแห่งชาติอันทรงคุณค่า สันนิษฐานว่าเป็นศาสนสถานสำคัญมาแต่ครั้งโบราณกาล  
จากการขุดค้นทางโบราณคดีในบริเวณใกล้เคียงองค์พระประโทณเจดีย์ ได้พบรูปวงกลมอบศิลาฝังอยู่ในแผ่นดิน  
ทางด้านทิศเหนือของวัด อยู่ห่างประมาณ 5 เส้นเศษ ลึกประมาณเมตรเศษ รวมอยู่กับเจดีย์เก่า และบริเวณนั้นมี  
อิฐโบราณอยู่เป็นจำนวนมาก กวางหมอบศิลานั้นเป็นศิลปะแบบทวารวดี ที่ทำตามแบบในอินเดีย

จุดเด่นของวัดคือ พระประโทณเจดีย์ เป็นเจดีย์สมัยทวารวดี มีรูปแบบเดิมเป็นทรงโอคว่ำ มีการขุดพบวัตถุโบราณ  
จำนวนมากที่วัดแห่งนี้ เช่น พระพุทธรูป เศียรพระพุทธรูปปูนปั้น พระดินเผา รวมทั้งโลหะสำริดรูปพญาครุฑ  
เหยียบนาค ซึ่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงใช้เป็นเครื่องหมายราชการของพระองค์

11) ความงามขององค์พระปฐม  
เจดีย์ยามค่ำคืน

เดือนพฤศจิกายน

แหล่งเรียนรู้ องค์พระปฐมเจดีย์  
เทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์  
และประเพณีแห่ผ้าห่มองค์พระปฐม  
เจดีย์

“งานกลางเดือน 12” / แห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ ๑๒ ค่ำ ถึงแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี เป็นเวลา 9 วัน 9 คืน

เทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ พิธีที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนานนับร้อยปีของชาวนครปฐม เมื่อวันเวลาผ่านไปมาถึงคืนวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี องค์พระปฐมเจดีย์มีผู้คนหลังไหลมากราบไหว้บูชาพระบรมสารีริกธาตุ ดั่งได้เฝ้าอยู่เบื้องพระยุคลบาทแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสิริมงคลแก่ชีวิต ท่ามกลางแสงนวลจากจันทร์เต็มดวงในคืนวันเพ็ญ ยามต้ององค์พระปฐมเจดีย์ปูชนียสถานซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนาน คู่แผ่นดินสุวรรณภูมิ นับแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช นับอายุกว่าพันปีที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ภายใต้พระเจดีย์ใหญ่รูประฆังคว่ำ ปากผายมหิมา โครงสร้างเป็นไม้ซุง รััดด้วยโซ่เส้นมหิมา ก่ออิฐถือปูน ประดับด้วยกระเบื้องปูทับ ประกอบด้วยวิหาร ๔ ทิศ กำแพงแก้ว ๒ ชั้น งดงามเคียงคู่กาลเวลา

ประเพณีปฏิบัติเคียงคู่ไปกับการนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์นั่นคือ แห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ โดยเชื่อกันมาแต่โบราณว่า ถ้าถวายสิ่งของเครื่องใช้แด่พระภิกษุสงฆ์จะได้บุญกุศล เป็นส่วนหนึ่งของการบูชาพระรัตนตรัย โดยเฉพาะการถวายผ้ากาสาฬพัศตร์จะได้บุญกุศลมาก ผู้คนจึงได้ร่วมแรงร่วมใจนำผ้ากาสาฬพัศตร์ต่อกันเป็นผืนยาว จัดเป็นขบวนแห่รอบองค์พระปฐมเจดีย์ ช่วยกันจับชิงไว้บนบ่าทั้งผืนด้วยแรงสามัคคี ขบวนแห่ผ้าห่มจะเดินเวียนรอบองค์พระปฐมเจดีย์ ๑ รอบ แล้วมาพักไว้บริเวณด้านหน้าองค์พระปฐมเจดีย์ ให้พุทธศาสนิกชนเขียนคำอุทิศส่วนกุศลลงบนผืนผ้า ถึงวันเพ็ญเดือนสิบสอง และวันสุดท้ายของการจัดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จึงนำผ้าไปเวียนแห่รอบองค์พระปฐมเจดีย์ด้านใน ตามแบบทักษิณาวัตรอีก ๓ รอบ แล้วจึงนำขึ้นไปห่มพันรอบองค์พระปฐมเจดีย์ที่บริเวณเสาหอนส่วนคอของพระเจดีย์เป็นอันเสร็จพิธี เทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ สะท้อนความศรัทธาสามัคคี สืบสานประเพณี ทำนุบำรุงพุทธศาสนา ผู้เฒ่าผู้แก่ หนุ่มสาว ลูกหลาน ส่งต่อพิธีปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นให้คงอยู่คู่วิถีชีวิตต่อไป

งานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ในวันขึ้น 12 ค่ำ เดือน 12 ถึง วันแรม 5 ค่ำ เดือน 12 รวมทั้งหมดเป็นเวลา 9 วัน 9 คืน ให้ประชาชนได้มากราบไหว้เพื่อความเป็นสิริมงคล พร้อมชมความงดงามขององค์พระปฐมเจดีย์แห่งนี้กันอย่างทั่วถึง ที่มา: [https://www.nakhonpathom.go.th/travel\\_top10/detail/3](https://www.nakhonpathom.go.th/travel_top10/detail/3)

	<p>2 พ.ย.68 ครบรอบ 110 ปี <u>วันเกิดพระร่วง</u> พระบรมราชโองการ ร.6 วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2466 ถวายพระนามพระพุทธรูปองค์ "<u>พระร่วงโรจน์ฤทธิ์ ศรีอินทราทิตย์ธรรโมภาส มหาวชิราวุธราชูปถัมภ์</u>"</p>
<p><b>12) เส้นทางศรัทธา</b> ประวัติศาสตร์การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงนครปฐมกับกรุงเทพฯ</p> <p><b>เดือนธันวาคม</b></p> <p><b>แหล่งเรียนรู้</b> รอบองค์พระปฐมเจดีย์</p> <p><b>พระราชวังสนามจันทร์</b></p> <p><b>งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก</b></p>	<p><b>เส้นทางศรัทธา</b> ประวัติศาสตร์การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงนครปฐมกับกรุงเทพฯ</p> <p>เส้นทางศรัทธา เดินทาง ลงเรือ ขึ้นรถไฟ สู่ถนนในปัจจุบัน <u>คลองเจดีย์บูชา</u> (รัชกาลที่ 4 พระราชทานนามว่า คลองเจดีย์บูชา วันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 12 ค่ำ ปี มะเมีย นพศก</p> <p>ความผูกพันของพระมหากษัตริย์ไทยกับพระปฐมเจดีย์:</p> <p>รัชกาลที่ 4 (พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว):ทรงบูรณะพระปฐมเจดีย์ครั้งใหญ่ โดยสร้างครอบองค์เดิมไว้ด้วยทรงเจดีย์แบบลังกา และโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชาและคลองมหาสวัสดิ์เพื่อความสะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้ยังโปรดให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์เพื่อใช้เป็นที่ประทับเมื่อเสด็จมาสักการะพระปฐมเจดีย์.</p> <p>รัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว):ทรงเททองหล่อยอดฉัตรและบูรณะพระปฐมเจดีย์.</p> <p>รัชกาลที่ 6 (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว):ทรงสร้างพระที่นั่งปภาภิรมย์ทัศน์นันทน์ที่พระราชวังสนามจันทร์ เพื่อใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรพระปฐมเจดีย์ในยามค่ำคืน.</p> <p>เสื่อป่า</p> <p>วัฒนธรรมจังหวัด <u>งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก</u> มหกรรมวัฒนธรรมเทิดพระเกียรติและรำลึกถึงพระราชกรณียกิจและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 อีกทั้งเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงออกถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย</p>